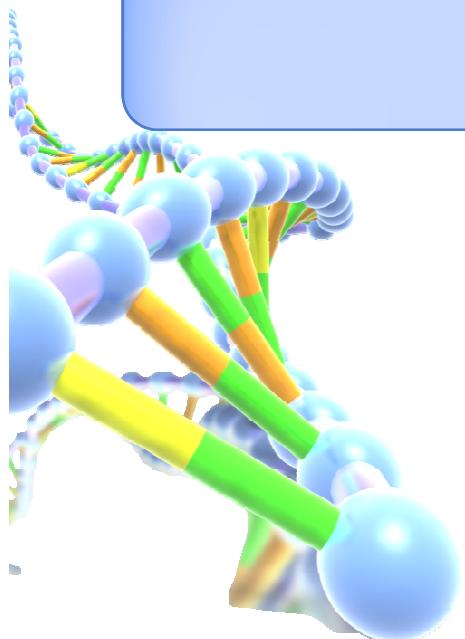

Les 6 – Basis toetsen in R (4)

Emile Apol, 2013-2014

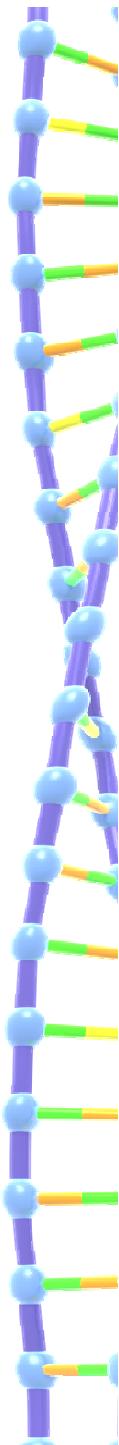

Institute for
Life Science & Technology

LES 4

- Stappenplan (verschil)toetsen
- Overzicht statistische toetsen
- 1-way ANOVA
- Formules in R

2

STATISTIEK 2: STAPPENPLAN (VERSCHIL)TOETSEN

1. Formuleer de vraag helder
2. Kies op basis van de soort data de juiste toets
3. Formuleer **nul-hypothese H_0** ("alles is gelijk")
4. Formuleer op basis van je vraag (achtergrond informatie) de **alternatieve hypothese H_1 (of H_A)**
 - 1-zijdig toetsen
 - 2-zijdig toetsen
5. Voer de toets uit: significant?

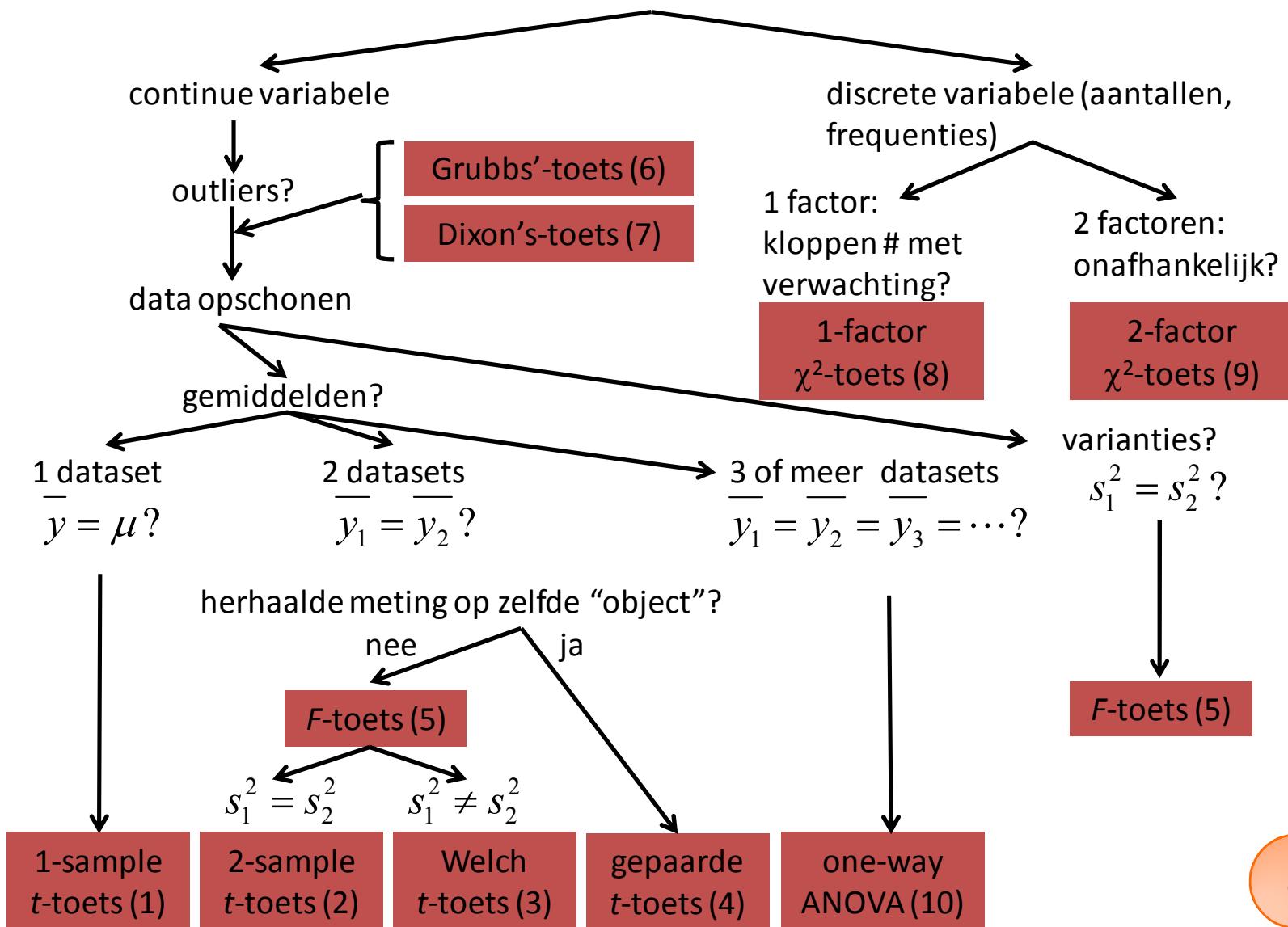
"kans dat H_0 waar is"

$$p < 0.05 = \alpha$$

6. Formuleer de conclusie in woorden

STATISTIEK 2: BESLISSCHEMA

2 LEVELS VS MEERDERE LEVELS

- Vergelijken van gemiddelden:

2 levels (groepen)

t-toets

t.test()

≥ 2 levels (groepen)

1-way ANOVA

aov()

- Vergelijken van varianties:

2 levels (groepen)

F-toets

var.test()

≥ 2 levels (groepen)

Bartlett-toets

bartlett.test()

MEERDERE LEVELS: MEERDERE T-TOETSEN?

- Stel: $k = 5$ groepen (levels)
- Mogelijkheid: $R = \frac{1}{2} k(k - 1) = 10$ onderlinge *t*-toetsen:
 - `y <- c(y1, y2, y3, y4, y5)`
 - `sample <- factor(c(rep(1,5), ..., rep(5,5)))`
 - `pairwise.t.test(y, sample, pool.sd=F, p.adjust.method="none")`
- Maar kans op “ergens” verkeerde beslissing:

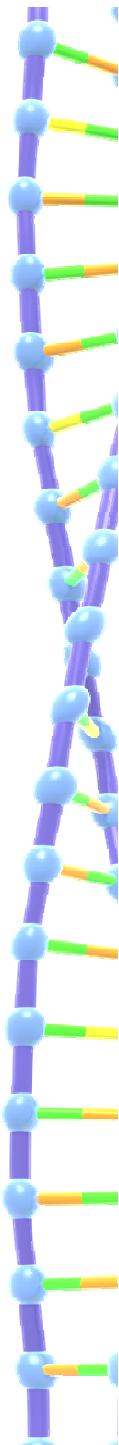
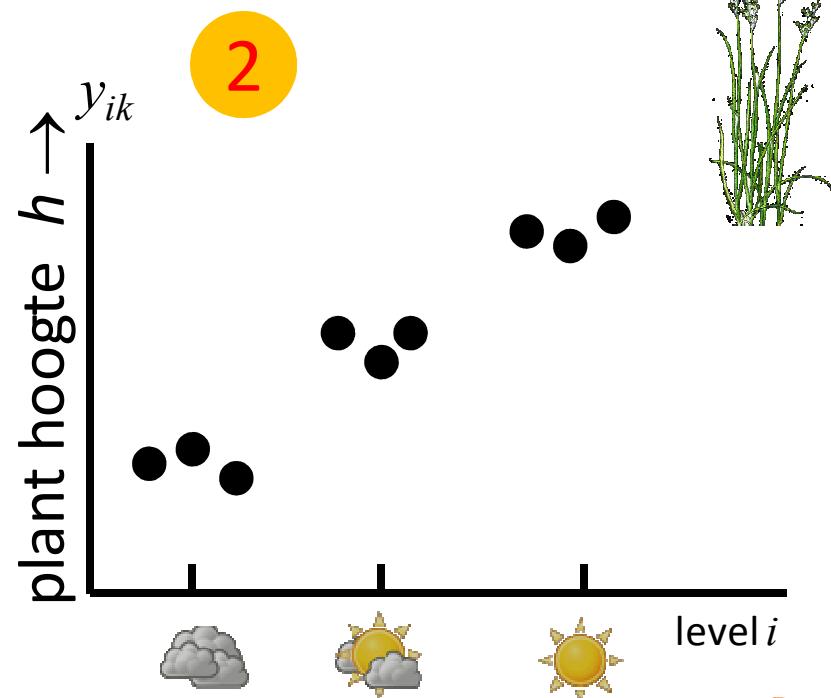
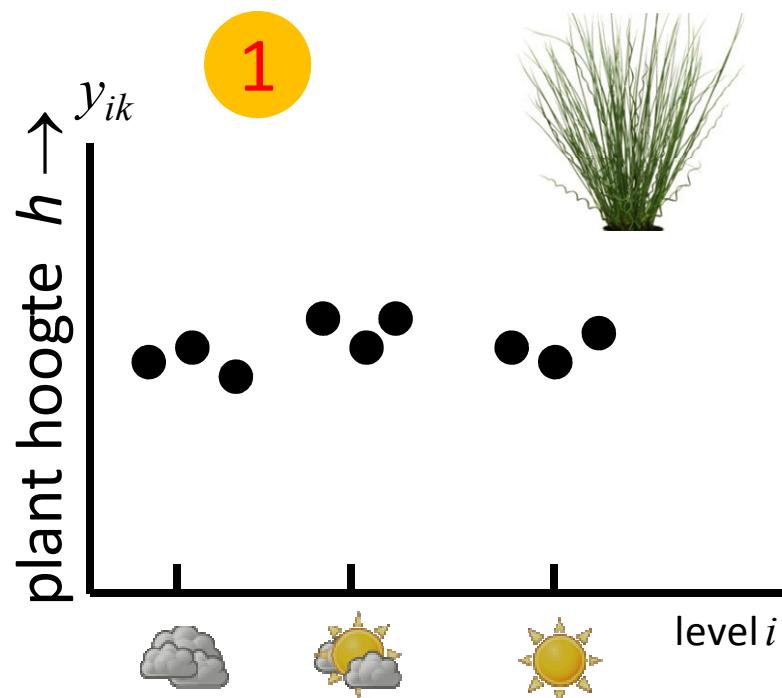
$$\text{kans} = 1 - (1 - \alpha)^R = 1 - (1 - 0.05)^{10} = 0.40$$

Dit is de “family-wise” error rate

1-WAY ANOVA

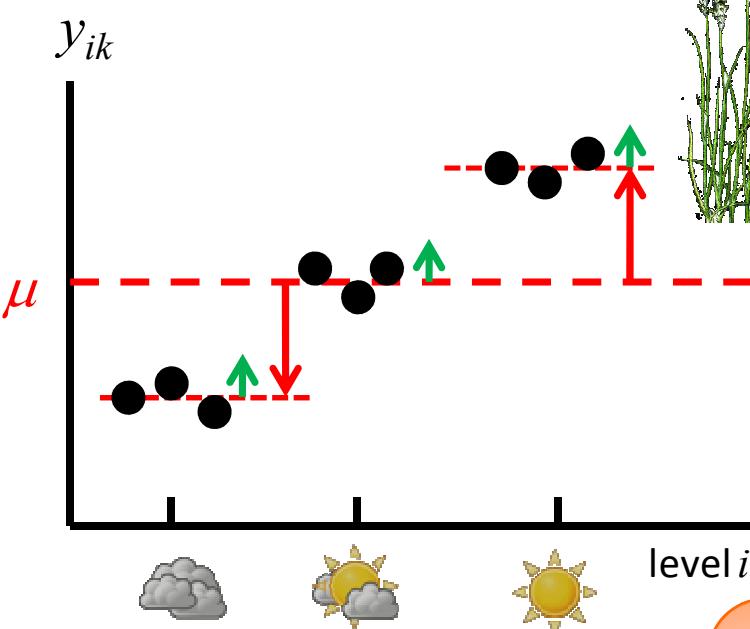
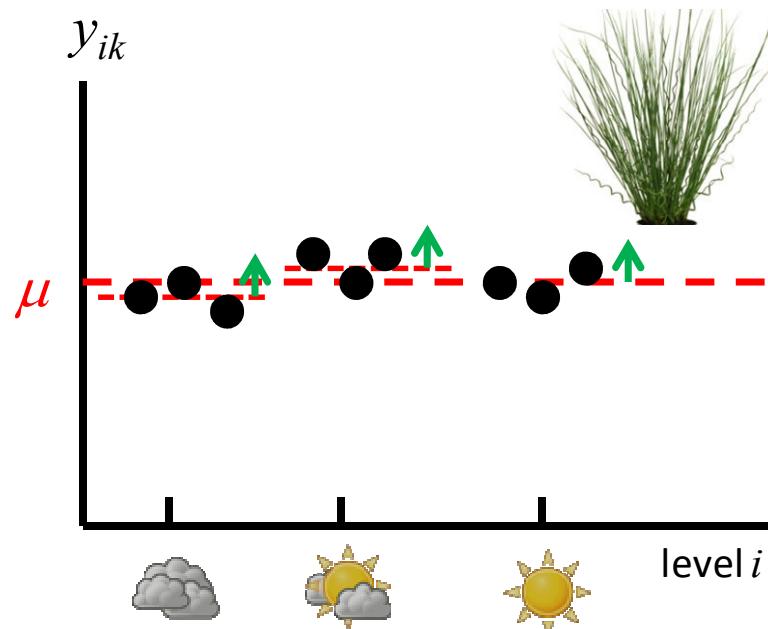
Waarom vind je in situatie 1 dat er geen effect van licht is op de plant hoogte, terwijl je dat in situatie 2 wel vindt?

1-WAY ANOVA

Verhouding tussen spreiding (= variantie) tussen levels (groepen) en *binnen* levels:

$$F = \frac{s_{\text{tussen}}^2}{s_{\text{binnen}}^2} = \frac{MS_{\text{tussen}}}{MS_{\text{binnen}}} = \frac{MS_A}{MS_{\text{error}}} = \frac{\text{var}(\uparrow)}{\text{var}(\uparrow)}$$

1-WAY ANOVA

- Model: $y_{ik} = \mu + \alpha_i + \varepsilon_{ik}$

effect van factor 1
error (ruis)

$$y_{ik} = \bar{y}_{..} + (\bar{y}_{i\bullet} - \bar{y}_{..}) + (y_{ik} - \bar{y}_{i\bullet})$$

- Sum of Squares ("variatie") opsplitsing:*

$$\sum_{i=1}^q \sum_{k=1}^{n_c} (y_{ik} - \bar{y}_{..})^2 = \underbrace{n_c \sum_{i=1}^q (\bar{y}_{i\bullet} - \bar{y}_{..})^2}_{SS_{tussen}} + \underbrace{\sum_{i=1}^q \sum_{k=1}^{n_c} (y_{ik} - \bar{y}_{i\bullet})^2}_{SS_{binnen}}$$

1-WAY ANOVA

$H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \dots = \mu_q$

of wel $\alpha_1 = \alpha_2 = \alpha_3 = \dots = \alpha_q = 0$

(alle levels hetzelfde gemiddelde)

$H_1:$ niet zo...

1-WAY ANOVA

- Op basis van SS_{tussen} en SS_{binnen} bereken MS 's:

var(↑)

$$MS_{\text{tussen}} = \frac{SS_{\text{tussen}}}{q-1} \quad MS_{\text{binnen}} = \frac{SS_{\text{binnen}}}{q(n_c - 1)}$$

var(↑)

- Verhouding $MS_{\text{tussen}} / MS_{\text{binnen}}$ volgt F -verdeling:

$$F = \frac{MS_{\text{tussen}}}{MS_{\text{binnen}}} ; \quad \text{verwachting } F_{\text{krit}} = F_{q-1, q(n_c - 1)}$$

als $F > F_{\text{krit}}$: sign. verschil tussen levels factor 1

øf als $p < 0.05$

(eenzijdig toetsen)

1-WAY ANOVA: ANOVA TABEL

- Standaard manier van weergave ANOVA:

factor	source	SS	df	MS	F	p-value
	between groups	0.3089	2	0.1544	19.86	0.00226
error / residuals	within groups	0.0467	6	0.0078		
	total	0.3556	8			

- Uitvoer in R:

```
Df Sum Sq Mean Sq F value Pr(>F)  
sample 2 0.30889 0.15444 19.86 0.00226 **  
Residuals 6 0.04667 0.00778  
---  
Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

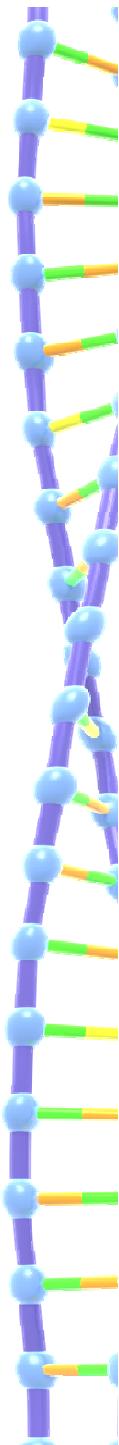
1-WAY ANOVA IN R

- Datasets:

- `y1 <- c(1.1, 1.3, 1.2)`
- `y2 <- c(1.5, 1.6, 1.5)`
- `y3 <- c(1.0, 1.2, 1.1)`
- `y <- c(y1, y2, y3)`
- `sample <- factor(c(rep(1,3),
rep(2,3), rep(3, 3)))`
- `myData <- data.frame(y, sample)`

- 1-way ANOVA analyse:

- `fit <- aov(y ~ sample, data=myData)`
- `summary(fit)`

1-WAY ANOVA IN R

- Uitvoer:

```
> fit <- aov(y ~ sample, data=myData)
> summary(fit)
  Df  Sum Sq Mean Sq F value    Pr(>F)
sample     2 0.30889 0.15444   19.86 0.00226 ***
Residuals  6 0.04667 0.00778
---
Signif. codes:  0 ‘***’ 0.001 ‘**’ 0.01 ‘*’ 0.05 ‘.’ 0.1 ‘ ’ 1
```

Zijn alle gemiddelen gelijk?

1-WAY ANOVA IN R

- Uitvoer:

```
> fit <- aov(y ~ sample, data=myData)
> summary(fit)
  Df  Sum Sq Mean Sq F value    Pr(>F)
sample     2 0.30889 0.15444   19.85 0.00226 ***
Residuals  6 0.04667 0.00778
---
Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

Nee, er is een significant verschil
tussen de 3 samples, want $p < 0.05$

1-WAY ANOVA: POST-HOC

Als er een significant effect is van factor 1:
welk(e) level(s) verschillen dan van elkaar?

- **Gelijke aantalen** n_c per level i :
 - LSD, Tukey HSD, Scheffé, ...
- **Ongelijke aantalen** per level i :
 - Bonferroni, Tukey HSD, ...
- Vergelijken met **referentielevel** (bijv. placebo):
 - Dunnett

Allemaal t -toetsen, aangepast zodat de
family-wise error rate $< \alpha$

1-WAY ANOVA: POST-HOC: FISHER'S LSD

- Idee: voer tussen alle groepen (levels) onderling 2-sample t -toetsen uit; haal de gepoolde s_p uit de MS_{err} van de 1-way ANOVA:

$$t = \frac{\bar{y}_1 - \bar{y}_2}{s_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}} \rightarrow$$

$$t_{ij} = \frac{\bar{y}_i - \bar{y}_j}{\sqrt{MS_{\text{err}}} \sqrt{\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j}}} \rightarrow p_{ij}$$

- Significant verschil tussen i en j als $p_{ij} < 0.05$

1-WAY ANOVA IN R: POST-HOC

- Fisher's LSD-toets voor significante ANOVA:
 - `pairwise.t.test(y, sample, pool.sd=T, p.adjust.method="none")`
- Uitvoer:

```
> pairwise.t.test(y, sample, pool.sd=T, p.adjust.method="none")  
Pairwise comparisons using t tests with pooled SD  
data: y and sample  
  
 1      2  
2 0.00358 -  
3 0.21427 0.00095  
  
P value adjustment method: none
```

Welke samples verschillen significant van elkaar?

1-WAY ANOVA IN R: POST-HOC

- Fisher's LSD-toets voor significante ANOVA:
 - `pairwise.t.test(y, sample, pool.sd=T, p.adjust.method="none")`
- Uitvoer:

```
> pairwise.t.test(y, sample, pool.sd=T, p.adjust.method="none")  
Pairwise comparisons using t tests with pooled SD  
  
data: y and sample  
  
 1 2  
2 0.00358 -  
3 0.21427 0.00095
```

p < 0.05

1 en 2 verschillen
2 en 3 verschillen
1 en 3 verschillen niet

Er zijn 2 “subsets”: samples (1,3) en (2)

1-WAY ANOVA IN R: POST-HOC

- Tukey-toets voor significante ANOVA:

- **TukeyHSD (fit)**

- Uitvoer:

```
> TukeyHSD(fit)
```

```
Tukey multiple comparisons of means
95% family-wise confidence level
```

```
Fit: aov(formula = y ~ sample, data = myData)
```

```
$sample
```

	diff	lwr	upr	p adj
2-1	0.3333333	0.1123923	0.5542743	0.0085322
3-1	-0.1000000	-0.3209410	0.1209410	0.4037051
3-2	-0.4333333	-0.6542743	-0.2123923	0.0023012

Welke samples verschillen significant van elkaar?

1-WAY ANOVA IN R: POST-HOC

- Tukey-toets voor significante ANOVA:

- **TukeyHSD (fit)**

- Uitvoer:

```
> TukeyHSD(fit)
```

```
Tukey multiple comparisons of means  
95% family-wise confidence level
```

```
Fit: aov(formula = y ~ sample, data = myData)
```

```
$sample
```

	diff	lwr	upr	p adj
2-1	0.3333333	0.1123923	0.5542743	0.0085322
3-1	-0.1000000	-0.3209410	0.1209410	0.4037051
3-2	-0.4333333	-0.6542743	-0.2123923	0.0023012

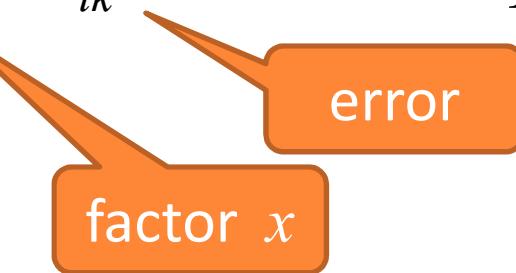
p < 0.05

Er zijn 2 “subsets”: samples (1,3) en (2)

MODEL FORMULE IN R

- Statistisch 1-way ANOVA model:

$$y_{ik} = \mu + \alpha_i + \varepsilon_{ik} \quad i = 1 \dots q, \quad k = 1 \dots n_c$$

- R-model:

- $\mathbf{y} \sim \mathbf{x}$

- Statistisch 2-sample *t*-toets model:

$$y_{ik} = \mu + \alpha_i + \varepsilon_{ik} \quad i = 1 \dots 2, \quad k = 1 \dots n_c$$

- R-model:

- $\mathbf{y} \sim \mathbf{x}$

MODEL FORMULE IN R

- Statistisch regressie model (1):

$$y = a_0 + a_1 \cdot x$$

- R model:

- $y \sim x$

- Statistisch regressie model (2):

$$y = a_1 \cdot x$$

- R model:

- $y \sim x - 1$

constante weg

- Statistisch regressiemodel (3):

$$y = a_0 + a_1 \cdot x_1 + a_2 \cdot x_2 + a_3 \cdot x_1^2$$

- R model:

- $y \sim x1 + x2 + I(x1^2)$

$I()$: "letterlijk"

MODEL FORMULE IN R

- Statistisch 1-way ANOVA model:

$$y_{ik} = \mu + \alpha_i + \varepsilon_{ik} \quad i = 1 \dots q, \quad k = 1 \dots n_c$$

- R model:

- $\mathbf{y} \sim \mathbf{x}$

- Statistisch 2-way ANOVA model (zonder interactie):

$$y_{ijk} = \mu + \alpha_i + \beta_j + \varepsilon_{ijk} \quad i = 1 \dots q, \quad j = 1 \dots r,$$

- R model:

- $\mathbf{y} \sim \mathbf{x1} + \mathbf{x2}$ $k = 1 \dots n_c$

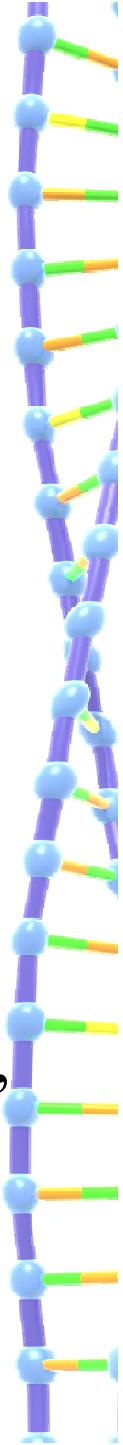
- Statistisch 2-way ANOVA model (met interactie):

$$y_{ijk} = \mu + \alpha_i + \beta_j + (\alpha\beta)_{ij} + \varepsilon_{ijk} \quad i = 1 \dots q, \quad j = 1 \dots r,$$

- R model:

- $\mathbf{y} \sim \mathbf{x1} + \mathbf{x2} + \mathbf{x1}:\mathbf{x2}$ $k = 1 \dots n_c$

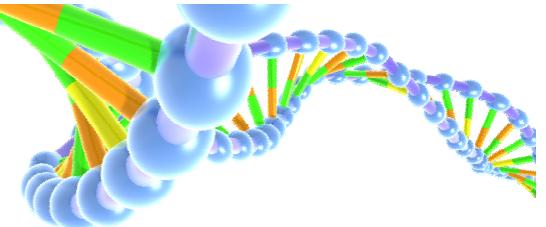
- $\mathbf{y} \sim \mathbf{x1} * \mathbf{x2}$

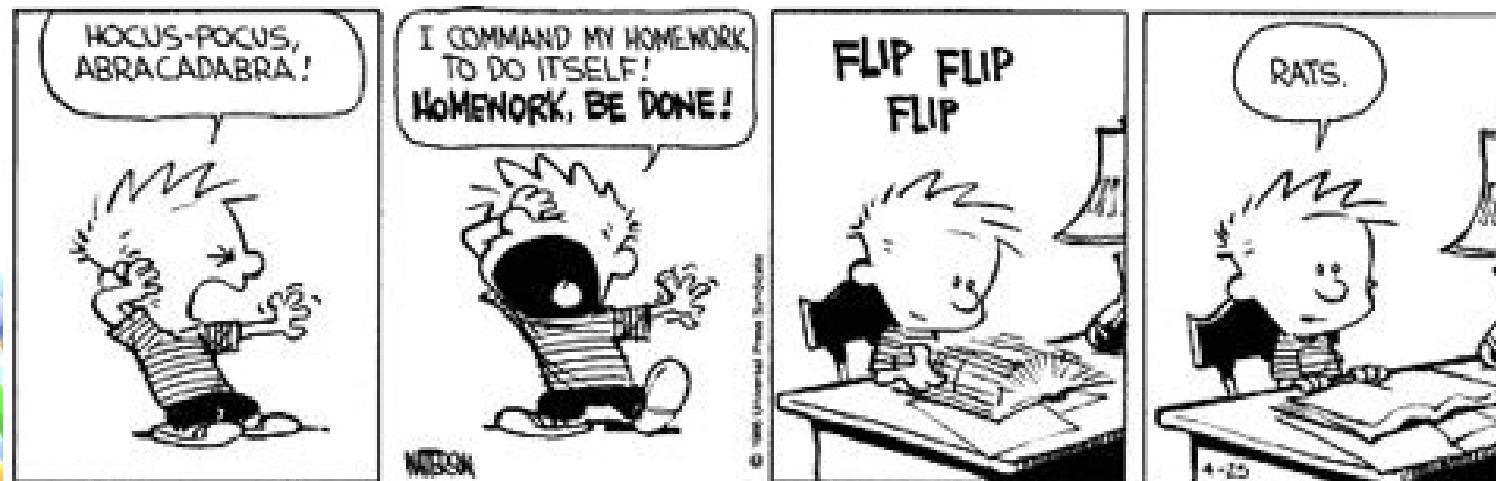
FACTOR VS NUMERIEKE VECTOR

- (Tijdelijk) switchen van numerieke vector naar factor:
 - **as.factor()**
- (Tijdelijk) switchen van factor naar numerieke vector:
 - **as.numeric()**
- Voorbeeld:
 - **sample <- factor(c(rep(1,5),rep(2,5)))**
 - **y[sample < 2] # geeft error**
 - **y[as.numeric(sample) < 2]**

Jullie kunnen nu de (rest v/d) opdrachten
van les 6 maken

Hanze University Groningen
APPLIED SCIENCES

Institute for
Life Science & Technology